

הערכת תוכניות: כלי
אולטימטיבי או תפירה עילית?
25.5.2016 קורת: עשור למיקרופיניס בישראל

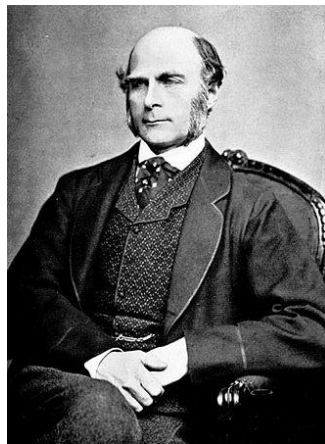
25 למאי 2016

ד"ר מירי לוין-רוזליס

FREDERICK W. TAYLOR VS. RALPH W. TYLER

1856-1914

1822-1911 גלטון

1857-1911 בינה

1902-1994

הערכה ומדידה של תוכניות

הערכה - מלשון "ערך" בשני מובניו.

EVALUATION $\neq$ measurement $\neq$ assessment

הערכה אוספת מידע והופכת אותו לידע.

לשם מה הערכה? לשם מי? מה מייחד אותה? מי עושה
הערכה? את מי משמשים הממצאים? - תלוי את מי
שואלים.

מה מעריכים? הכל!

מיזמים – הנדסיים, חקלאיים, חברתיים, חוקתיים,
רפואיים, פיננסיים...

ארגונים – מסוגים שונים, מערכות פורמאליות

מדיניות – של מדינות, ארגונים, תוכניות...

שירותים – בריאות, חינוך, מזון, שירותים פיננסיים...

מוצרים – מחשבים, ספרים, חוברות הדרכה...

קהילות – תושבים, מקבלי שירותים, אוכלוסיות מוגדרות

אנשים – ביצועי יחידים: עובדים, תלמידים, חיילים

“הערכה” היא מוסד חברתי מערבי מודרני

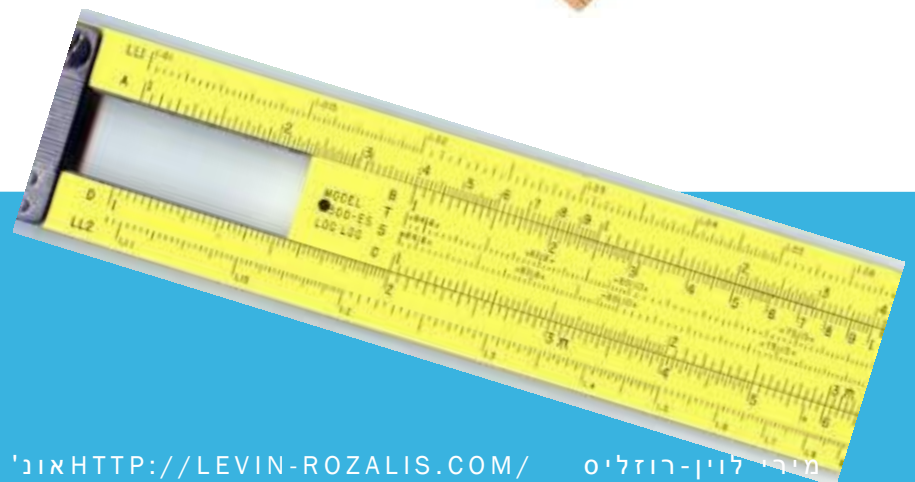
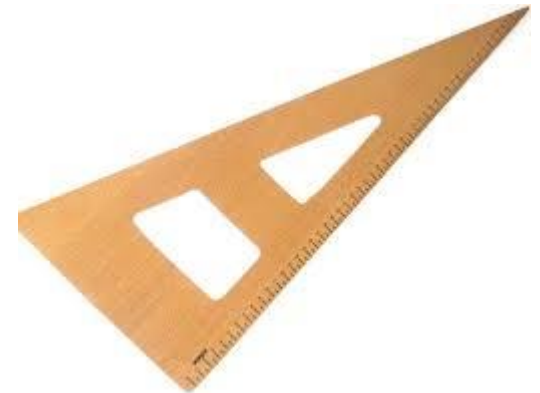
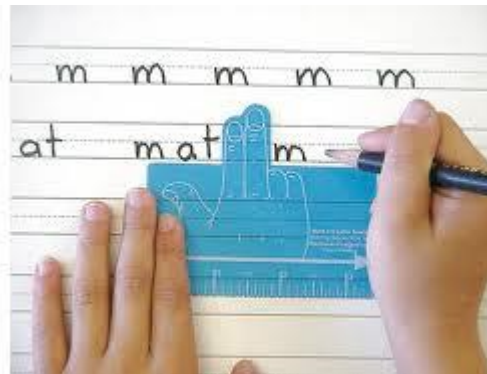
מוסד: משפחה; חינוך; דת; בריאות

האם לא כולם מעריכים כל הזמן?

האם “יורא אלוהים כי טוב” לא הייתה פעולת ההערכה הראשונה?

הערכה כפעילות חברתית מוסדרת, ממוסדת, בעלת השפעה, שיש לה קריטריונים וסטנדרטים - הגיעה עם המודרנה. היא תוצר חברתי/תרבותי מושפע ומשפיע.

האם ההחלטה עם איזה סרגל לעבוד היא רק מקצועית?

הערכה היא מעשה פוליטי

- ✓ היא נובעת ממדיניות;
- ✓ היא מבטאת מדיניות;
- ✓ היא מזינה מדיניות;
- ✓ משחק פוליטי והשפעות של יחסי כוחות פוליטיים הם חלק בכל פעולת הערכה;
- ✓ לאופן שבו היא נעשית ולקריטריונים שלה יש השפעה גדולה על המוערך.

מייקל פטון: הערכה אינה פוליטית כאשר לאף אחד לא אכפת מהתוכנית המוערכת; אף אחד אינו יודע על התוכנית המוערכת; כסף אינו מעורב וגם כוח וסמכות אינם שיקול.

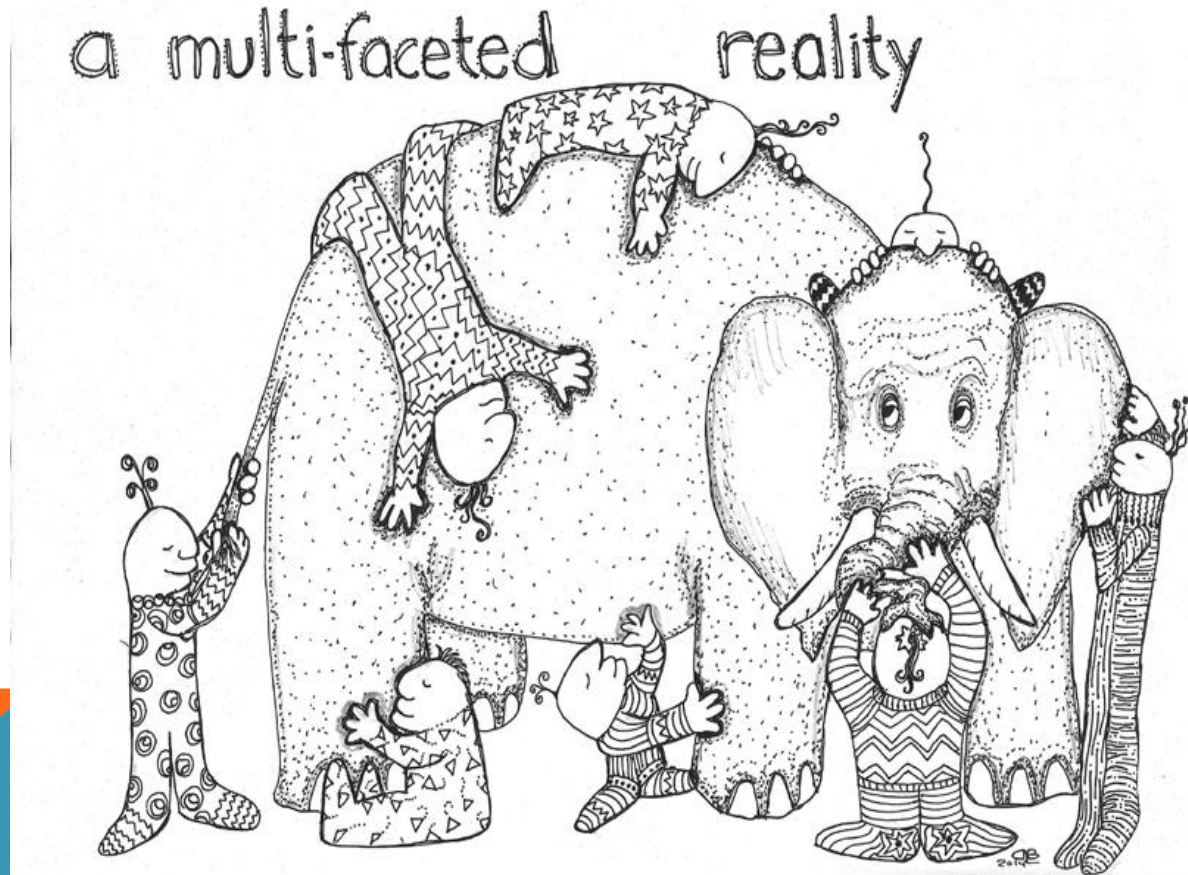
מה קורה בעולם?

- גופים חזקים מאד בעולם משקיעים מיליארדים בפעולות הערכה ובהכשרת מעריכים: הבנק העולמי, ה-OECD, האו"ם וכל אחת מסוכנויותיו, האיחוד האירופאי, ורוב ממשלות אירופה, הממשל הפדראלי בארה"ב, ורוב המדינות (states).
- כמות ארגוני ההערכה הלאומיים בעולם עולה בטור הנדסי. ויש גם גופי הערכה מקצועיים בינלאומיים: IDEAS, IOCE, AfRea, NONIE

**כל זה לא מונע מכוונות טובות אלא
מקולוניאליזם תרבותי**

המציאות מורכבת משנדמה לנו

(איור של דינה ליפסקי. מתוך: לוין-רוזליס, מ' (2014) הערכת תוכניות? בואו נדבר על זה. תל-אביב: הוצ' דקל)

כשבודקים איכות של יין לא סופרים בקבוקים

מי הם
המומחים?

[HTTP://LEVIN-ROZALIS.COM/](http://LEVIN-ROZALIS.COM/) - אונ' בן-

מירי לוין-רוזליס
גוריון

הערכה עם אחריות חברתית

זוכרת את הכוח שיש לה, בוחנת את התוצאות שלה, חייבת לקחת בחשבון את אלו שיושפעו מתהליך ההערכה ומתוצאותיו.

לזכור: **what get measured get done!**

תפקידיה החברתיים:

- לאסוף, לארגן, להמשיג ולנסח ידע ולהפיצו
- לשמש קול לקבוצות שונות
- להפנות תשומת לב ציבורית
- ליצור נורמות של עבודה מושכלת